



POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Autor práce: **JUDR. TOMÁŠ TINTĚRA**

Téma práce: **SMLUVNÍ POKUTA**

Oponent: **MICHAL ČERNÝ PH.D.**

I. ZADÁNÍ ZPRACOVÁNÍ POSUDKU A ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Dne 12.08.2013 jsem byl jmenován předsedou oborové rady, prof. JUDr. Eduardem Vlčkem, CSc., oponentem disertační práce shora uvedeného autora. Jmenování oponentem pod č.j. UPOL-38357/7940-2013/Gött.

Ve jmenování mi byla uložena zpracovat a odevzdat posudek disertační práce nejpozději do 6 týdnů ode dne doručení jmenování a disertační práce.

Hodnocená disertační práce je datována ke dni 15.07.2013.

Školitelem autora byl prof. JUDr. Jan Hurdík, DrSc.

II. ZHODNOCENÍ VÝZNAMU DISERTAČNÍ PRÁCE PRO OBOR

Zpracovaná disertační práce je pro obor významná. Téma smluvní pokuty bývá často zpracováváno, je kontinuálně předmětem vývoje judikatury, mnohdy rozporuplné.

Odevzdaná disertační práce přináší mnoho nového. Především jde o uchopení tématu originálním způsobem, kdy autor jednotlivé dílčí zkoumané instituty podrobil zkoumání i v přeshraničním kontextu (kromě slovenské úpravy, rovněž rakouskou, polskou, německou, v mnoha případech i italskou úpravu, příp. i další).

Práce zpracovává téma i v rámci souvisejících institutů (např. odstupné, odstoupení, náhrady škody atd.).

Autor konečně provádí deskriptivní analýzu jak práva účinného, tak vždy následně i práva platného. U jednotlivých zkoumaných otázek se nebojí i provedení kritického hodnocení. Podkladová argumentace je na odpovídající úrovni.

III. HODNOCENÍ DISERTAČNÍ PRÁCE

Téma zpracované v předložené disertační práci je nosné, zpracování je původní.

Z kvalitně zvoleného tématu vychází pak mé kladné hodnocení filozofického a metodologického východiska. Rozvržení tématu je vhodné.

Disertační práce je zpracována komplexním přístupem. Práce je ucelenou monografií. Smluvní pokuta je zpracováváno poměrně často, ovšem zpracování tohoto tématu v takové hloubce, šíři a souvislostech jednotlivých institutů, jaké provedl autor hodnocené disertační práce, dosud nebylo v české právní vědě k tématu provedeno. Zejména kladně hodnotím i zpracování v souvislostech – zkoumání v rámci jiných právních řádů dalších evropských států, jak již shora uvádím. Zásadní přínos spatřuji právě ve zpracování tématu v hloubce, šířce – ve vazbě na související instituty a provedený rozbor zahraničních právních úprav.

Z hlediska přehlednosti bych doporučoval pracovat s více úrovněmi členění textu, jednotlivé podkapitoly jsou psány hutně a autor provádí deskriptivní analýzu v rámci jednotlivých právních úprav. Na některých místech to znesnadňuje orientaci v textu.

Z hledisek formálních nemám námitek proti úpravnosti, přehlednosti, použitému jazyku (jazyková úroveň. Práce je celkově úpravná, působí uspořádaně. Rovněž používání odchýlných fontů písma pro zvýraznění je vhodné (včetně zdůraznění v kapitole věnující se vlastním návrhům autora de lege ferenda).

Předložená práce vychází ze spolehlivého množství zdrojů, přičemž množství cizojazyčných zdrojů je zásadní. Rovněž provedení citací je správné a přehledné. Poznámkový aparát je zpracován pečlivě, množství poznámek pod čarou je značné (více než 600).

Množství zpracované tuzemské judikatury soudů všech stupňů je rovněž vyčerpávající. Celkově nelze než práci se zdroji hodnotit pozitivně.

Vlastní právní názory kandidáta jsou v práci obsaženy v míře odpovídající požadavkům na disertační práci. Autor by částečně mohl být důraznější v argumentaci, na druhou stranu odhaluje vnitřní rozpory v použitých sekundárních zdrojích (často i u téhož autora v rámci jedné publikace).

Kladně hodnotím veškeré úvahy a závěry autora k otázkám formy vyžadované zákonem pro sjednání smluvní pokuty, a to jak ve vztahu k právu účinnému ke dni zpracování posudku, tak i ve vztahu k právu platnému (a dosud neúčinnému). Otázku liberálního pojetí ústně či konkludentně sjednané smluvní pokuty nechci v tomto směru hodnotit.

Ve vztahu k procentuálně stanovené smluvní pokutě bych autoru doporučoval se zabývat otázkou vazby výše smluvní pokuty na její povahu, nejen na určité číselné vyjádření – byť i tato partie je zpracována velmi pečlivě a nemám proti ní nicého. Je vhodné i to, že autor upozorňuje důsledně na nutnost brát v úvahu všechny okolnosti případu při řešení sporu z něj (např. i to, že smluvní pokutu v určité výši povinná strana sama navrhla při kontraktaci). V obecné rovině jde v zásadě o to, nakolik smluvní pokuta jako utvrzení (či postaru zajištění) závazku může či nemůže být samostatným zdrojem příjmů.¹

¹ Toto uvádím ve vztahu k úvahám a závěrům autora nad hranicí „judikatorní tolerance“ – viz. s. 132

Rovněž úvahy a závěry autora nad právní úpravou promlčení nároku ze smluvní pokuty (zejm. běhu promlčecí lhůty) jsou nosné.

Stejně tak kladně hodnotím i to, že autor v příslušné partii zohledňuje i procesní rizika uplatnění smluvní pokuty, v zásadě jde o otázku transakčních nákladů (ve vazbě na náklady řízení a jejich náhradu). V ostatních souvislostech jde také o otázku kapitalizace smluvní pokuty, kde se za ni autor v zásadě staví.

Rovněž kladně hodnotím i analýzu otázek žalobního petitu u smluvní pokuty, která je stanovena denní sazbou (a formulována „... do zaplacení“), včetně závěrů ohledně následného vymáhání (exekuce).

Návrhy de lege ferenda, jak je autor navrhuje v kapitole 10 (Úvahy de lege ferenda) vedou k otázkám, které mohou vyznívat kriticky k ještě neúčinnému právu (Občanský zákoník). Autor je však o jejich nutnosti v zásadě přesvědčen. Osobně za podnětný považuji zejména návrh změny ustanovení § 2051 NOZ (na s.199).

Kladně hodnotím partie zabývající se souvisejícími instituty, zejména odstupným a závdavkem. Ve vztahu k právní úpravě odstupného v zákoně č. 513/1991 Sb., Obchodním zákoníku („ObZ“) bych autoru doporučil k závěru prezentovanému na s. 181 provést drobnou aktualizaci (korekci). Odkazované ustanovení § 355 ObZ bylo po dlouhou dobu účinnosti ObZ kogentní povahy. S účinností zákona č.351/2011 Sb. (od 01.01.2012) je toto ustanovení v důsledku novelizace § 263 (spočívající ve vypuštění slova „355“) však povahy dispozitivní.

K předložené disertační práci mám drobnou poznámku. Nemohu ztotožnit s dílčím východiskem na s.19, podle kterého autor vymezuje rozsah zkoumání územím dnešní České republiky, „bez zohlednění některých krajových zvláštností s odlišným režimem.“ V tomto samotném problému nespátřuji, uvádění Slovenska na stejné úrovni jako Hlučínsko (jako příklad těchto teritorií s odlišným režimem) hned v následné závorce mi však přijde nemístné. Území Slovenska nebylo součástí českých zemí (historicky bylo území dnešní SR součástí Uherského království).

Na margo: K diskuzi pro futuro je rovněž zpracování disertační práce v tištěné podobě s využitím technologie oboustranného tisku, což by bylo šetrnější k životnímu prostředí, zejména při tomto rozsahu práce (celkem 233 číslovaných stran). Použitý jednostranný tisk však splňuje požadavky kladené příslušnými normami na disertační práce.

IV. HODNOTÍCÍ ZÁVĚRY OPONENTA

Na základě shora uvedeného jsem dospěl k těmto názorům:

1. Předložená disertační práce je kvalitní a nevidím žádného důvodu, který by bránil její obhajobě.
2. Přínos kandidáta je spolehlivě dokumentován předloženou prací, přičemž práce jistě přispívá k rozvoji soukromého práva a právní vědy, bez rozdílu občanskoprávní i obchodněprávní větve soukromého práva.
3. Kandidát svou předloženou práci prokazuje schopnost samostatné tvůrčí činnosti ve výzkumné oblasti, přičemž je předpoklad, že tématu se kandidát bude dále zabývat a v tomto oboru rozvíjet poznání.

V. DOPORUČENÍ DISERTAČNÍ PRÁCE K OBHAJOBĚ

Ze shora uvedených důvodů proto práci JUDr. Tomáše Tintěry na téma: „Smluvní pokuta“

DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ


a po jejím provedení navrhuji s předpokladem kladného výsledku hlasování komise pro obhajobu disertační práce udělení akademického titulu doktor (ve zkratce Ph.D.) shora uvedenému kandidátu.

VI. NÁVRH OKRUHŮ K DISKUZÍ V RÁMCI OBHAJOBY DISERTAČNÍ PRÁCE

Pro ústní obhajobu doporučuji komisi pro obhajobu disertační práce k diskuzi tyto okruhy:

1. Smluvní pokuta jako utvrzení závazku zdržet se dalšího nekalosoutěžního jednání či dalšího užití nehmotné věci (duševního statku),
2. Dodatečná náhrada škody (převyšující sjednanou smluvní pokutu).

V Prostějově dne 20.09.2013

.....

Michal Černý Ph.D.
oponent disertační práce